

poetichá

Editör: Faris Kuseyri

şeyri

B O B B Y S A N D S

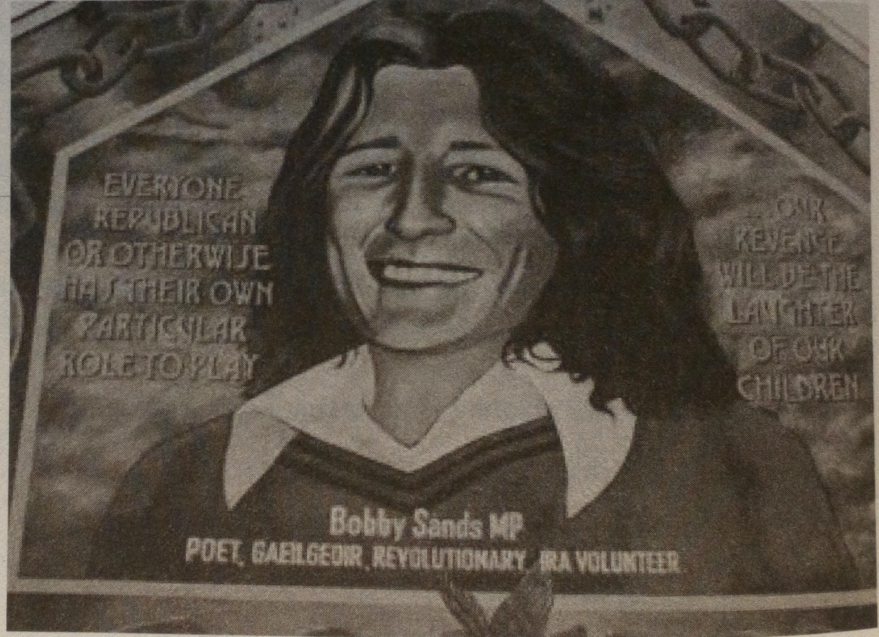
Mahir Ergun

Bobby Sands, Kelt Yıldızı

Bobby Sands, 9 Mart 1954'te Kuzey İrlanda'da, Belfast'ın kuzeyindeki Newtownabbey bölgesinde dünyaya gelir. Çocukluğu boyunca kraliyet yanlısı Protestanların (Loyalistler) tehditleri dolayısıyla ailesiyle birlikte pek çok kez yer değiştirmek zorunda kalır. 1969'da on beş yaşındayken okulu bırakarak tamirci çıraklığı yapmaya başlar, ne var ki bu işte de yalnız üç yıl çalışabilir. Zira Loyalistlerin silahlı tehditleri sonucu işinden ve kaldığı evden yine ayrılmak zorunda kalır. 1972'de ailece Belfast'a taşınırlar.

Sands, Belfast'a taşındıktan sonra İrlanda Cumhuriyetçi Ordusu'na (IRA) katılır ancak kısa bir süre sonra yakalanır. Çıkarıldığı mahkemece beş yıl hapse mahkûm edilir.

Hapishane yıllarını sürekli okuyarak geçiren Sands için İrlandalı yazar

Danny Morrison şöyle diyor: "Bobby, hapishane yıllarını yalnızca İrlanda'ya dair değil tüm dünya tarihine dair doymak bilmez okumalar yaparak geçirdi ve 1976 Mart'ında hapishaneden, kendini Sosyalist İrlanda Cumhuriyeti'ne adanmış bir radikal cumhuriyetçi olarak çıktı."

Sands, hapishaneden çıktıktan yaklaşık altı ay sonra yeniden tutuklanır. Bobby Sands, tanımadığı İngiliz mahkemelerince on dört yıl hapis cezasına çarptırılır ve Long Kesh Hapishanesi'ne gönderilir.

Bu arada, Mart 1976'da İngiliz hükümeti, İrlandalı politik tutsaklara karşı "kriminalizasyon" adını verdiği bir politika başlatır. Buna göre İrlanda'da politik suçlu yoktur, hapishanelerde bulunan herkes adi suçlulardır ve tek tip elbise giymek, hapishane hizmeti görmek zorundadırlar. Yeni politikanın uygulanabilmesi için, Long Kesh Hapishanesi'ne H-Blokları adı verilen sekiz özel tip bölüm inşa edilir ve Cumhuriyetçiler bu bloklara sevk edilir. Ancak tutsaklar, adi suçlu muamelesi görmeyi ve tek tip elbise giymeyi kabul etmez, hapishane idaresi de buna karşılık, tutsakların sivil elbiselerine el koyar. Çıplak kalan tutsaklar yine de tek tip elbise giymezler ve elbise yerine battaniyelere sarınırlar, böylece dünyaca ünlü "battaniye protestosu" başlar.

İki yıl süren battaniye protestosu sonrasında, tutsaklara tek tip elbise giydiremeyeceğini anlayan hükümet, bu kez hapishanelerde işkenceyi tırmandırır. Tutsaklar, tuvalete gitmek için hücrelerinden her ayrıldıklarında, gardiyanların saldırılarına maruz kalırlar. Bunun üzerine hücrelerden çıkmama kararı alınır ve hücrelere tuvalet ve duş bağlanması talep edilir. Hapishane idaresi bu talebe, tutsaklardan birini döverek tecrit hücrelerine atmakla cevap verir. Bu olay H-Blokları'nda isyana sebep olur, tutsaklar ranzaları devirirler. Bu defa idare, tutsakların ranzalarını ve eşyalarını da hücrelerden alır ve onları yalnız battaniyeleriyle bırakır. Hatta bununla da kalmaz, tutsakların tuvalet ihtiyaçlarını gördükleri kovaların da protestolara son verilmediği takdirde alınmayacağı açıklanır. Bu durumda tutsakların tek çaresi dışkılarını hücre duvarlarına sürmek olacaktır. İşte "pislik protestosu" da böyle başlar.

Bobby Sands 1980 yılına kadar devam eden tüm bu süreç boyunca Long Kesh Hapishanesi H-Blokları'ndadır. 1980 yılında Sands, Cumhuriyetçilerin hapishane sorumlusu olur. Aynı yılın ekim ayında işler iyice içinden çıkılmaz bir hâle geldiğinden, H-Blok tutsakları açlık grevine başlarlar. Thatcher hükümeti önce geri adım atar ancak açlık grevi sonlanınca baskılarını tekrar artırır. Bunun üzerine Sands, 1 Mart 1981'de ölüm orucuna başlar.

Ölüm orucu sırasında Fermanagh

ve Güney Tyrone bölgesinden İngiliz parlamentosuna milletvekili olarak seçilir ancak hükümet, halkın bu desteği karşısında tutsakların taleplerini görüşmek yerine, politik tutsakların milletvekili seçilmesini engellemenin yollarını aramaya başlar.

Bobby Sands, 5 Mayıs 1981'de, ölüm orucunun altmış altıncı gününde henüz yirmi yedi yaşında ölür. Onu Francis Hughes, Raymond McCreech, Joe McDonnell, Martin Hurson, Kieran Doherty, Thomas McElwee, Patsy O'Hara, Kevin Lynch ve Mickey Devine takip eder. 1981 Ekim'inde ölüm oruçları son buldu.

Sands'in, hapishane yılları boyunca yazdığı yazıların bir kısmı bildiri hâlinde basılmıştır. Morrison, Sands'in kitaplaştırılan "Hapishane Günlüğü"nü 40000'in üzerinde satıldığı belirtiyor. Öykü ve şiirlerinin bir kısmı ise o hapishanedeyken "Republican News" gazetesinde kız kardeşi Marcella'nın ismiyle yayımlanmıştır. Gizlice hapishaneden dışarı çıkarılan bu eserleri Bobby Sands'in, tuvalet ve sigara kâğıtlarına, meşakkatle sakladığı bir tükenmez kalemle yazdığı bilinir.

VOLTA

Bobby Sands

Morarmış, kirli ayaklar ileri geri adımlar
Taşıyarak yersiz yurtsuz ruhları.
Sonsuz bir göç içinde ileri ve geri
Gecenin içinde kaybolan hayaletler gibi.

Bitkin adamların bitkin bedenleri
Üç adım atar ve döner geri.
Eski boz battaniyeler örter soluk, çıplak tenleri
Sarılarak çelimsiz ve sıska gövdelere.

Sonsuz bir seyahat, sonsuz zaman içinde
Yenmek için zihinlere saldıran düşmanı.
Sefaletin mezarında, örtülüyken gam kefeniyle
Damlayan gözyaşdır tek ısıtan insanı.

Gelir ve geçer zaman, görülmeden, duyulmadan, öteden
Ve saklar karanlık, göğsü hasret acı dolu çehreyi.
Ve her an bir yerlerde adımlar morarmış ayaklar mezarı bir hücreyi
H-Blok voltasıdır bu ya da sonsuz bir yürüyüş cehenneminden.

Çev: Mahir Ergun

KİMSESİZ KAYIKÇI

Bobby Sands

Orta yerini uyuyan gölün
Mesken tutmuş kimsesiz kayıkçı.
Sarmış etrafını eğretili yığınları
Hülyalı dereler ve kuytu vadiler.
Gürleyen kızıl gökler
Boyanmış kadife rengine şafağın
Belirir kırık bir korkuluğun karaltısı
Uçuştığı yerde patırtıcı kargaların.

Kıpırtısız bekler kimsesiz kayıkçı
O eski, yorgun giysileriyle.
Ey, kimsesiz kayıkçı de bana ne diye,
Ne diye durursun böyle perişan, gam içinde.
Matemini mi tutarsın geçen günlerinin
Yitik bir anı mıdır düşen hatırına
Boğulup göçtüklerini gördüğün kayıkçılar için
Rüzgârın sesini mi dinlemedesin yoksa?

Ey, kimsesiz kayıkçı, bir yıldız parlar orada
Az yukarısında başının.
Kıvılcımlanır sular yarı karanlıkta
Dökülen gözyaşların mıdır parlayan yoksa?
Ey, kimsesiz kayıkçı, kuşlar almış çevremizi
Sabah gölgeleri düşer kanatlarına.
Ah, dostlarım, çok mu şarttı sanki
Ölü gölgeler olmanız hücremin ıssız duvarında.

Çev: Mahir Ergun